

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint c. pénzben.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden es. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél. Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy lapjaink mindennemű hírdetményeket felvesznek.

Alapítá **KULTSÁR ISTVÁN** táblalíró, kladja özvegye.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítottak.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Kinev. — A politikai pártok életműszerzése. VIII. — Törvényhatósági tudósítások. Gömörből (tisztújítás). Liptóából (közgy. czéhbéli kiváltságok, falusi iskolatanítók ellátása, s mérsékleti egyesület körüli vitatkozások.) Verebelyből (érseki-nádor székfoglalási ünnepélye). — Budapesti újdonságok.

Külföld. Portugallia. Spanyol-Franciaország. N. Britannia. Svéd és Norvégország. Hayti.

Társulatok és intézetek.

Hírdetés. Gabonaár. Pénzkelet. Lotteriahuzások. Dunavizallás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó es. ap. kir. felsége báró Sennyey Pált, zemplénmegyei főjegyzőt, a magyar kir. helytartótanácsához tszblbi titoknokká méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Pest, június 9kén.

A politikai pártok életműszerzése. VIII.

Mult s jelen számunk irányezikiei foglaló kapcsakint ismételve kell itt felhozunk: „hogy az alkotmányos átalakulások kérdése, mindig a pártok alakítása, működése s erélyességének kérdése; hasonló időszakokban tehát az előleges, a gyökeres, az életkérdés, mindig a pártalakítási kérdés.“ E szerint már honunk politikai átalakulása is, nem másból, hanem egyedül a testületi s az individualis erélyességéből; vagy is a pártok surlódása s munkásságából foghat csak kifejenli. — Hol ez nem így van, hanem a politikai regeneratio ügye körül, egyedül a főhatalom, vagy pedig csak valamely egyes hatalmas párt működik; ott az illy módon létrehozott alkotmány, mindig csak octroyozott charta. Csak illy octroyozott chartával ajándékozta volna meg a hazát négy utósó hongyülésünkön a demokratái párt, ha fő az önmagával tisztában van, s nem olly annyira inpraktikus, hogy a közjog reformatióját nem tűzé ki zászlójára; 2or pedig, ha a kormány nem bir anyyi okos előreszámítással, s nem úgy vezet a dolgokat, hogy az alkotmány átalakítása tisztán s érdemleg soha szönyegre ne kerüljön. — Tökéletesen igazolva áll így már, miért kapcsolunk mi össze, sőt ugyanazonítottuk légyen a politikai átalakulás kérdését, a pártok alakítása s életműszerzése kérdésével? —

A téveszmék s tévtanoknak szörnyeteg legioja uralg nálunk a politikának minden ágai felett, és pedig a legnagyobb annak előttünk fekvő elemi s initialis részében, t. i. a pártoknak s azok lényegének kérdésében. — Kimondottuk mi már nyíltan, erélyes, bátor, s határozott hangulattal, buzdítólag s felhívólag — „Fejlemények“ és jelen czimű czikkeink 2. 3. s 4ik számában — hogy „a főhivatalnokoknak, s általában a magas politikai állással bíró polgároknak diszes és természeteszerű hivatása, sőt legszentebb hazafi kötelessége, a pártalakítás és vezetése.“ Nyilatkoztunk az iránt is: hogy a dicasterialis és más királyi hivatalnoktól is szintén a haza, a közügy s a király iránti hűség igényli, miszerint a politika terére cselekvőleg lépjenek ki, s természeteszerű elemükhöz t. i. a mérséklett aristokratái felekezethez csatlakozva, a megyei tanácsokmányokban erélyes és határozott részt vegyenek. — A kormánynak ezt hivatalnokaitól komolyan s szigoruan megkivánni, egyenes, és az egész alkotmányos világ gyakorlata által szentesített elvitathatlan joga van. — Ezen itt kimondott elvünk s hitünk mellett agitáltunk s buzdítottunk mi előfordult alkalommal, a fő, a középp, s az alsóbb aristokratái körökben, s minden eddig előfordult értekezésünk s eszmecsere alkalmaikor, hiven s buzgóan vitattuk s világosítottuk azon a nélkül is elvitathatlan igazságot: hogy alkotmányunk lelke s gyakorlata szerint, a politikai súlyok s tényező elemek a megyék gyülesteremeiben tétetvén le, mindenek előtt is egy középponti alkotmányos mérséklett párt alakítására legyen szükség, s ezt megtevé, ezen gondosság hova előbb a többi megyékre is kiterjesztendő; minélfogva tehát a kitűnő politikai állású polgároknak a megalakulandó

pártot a megyék gyülesteremeibe kellend bevezetni. De — lehet-e csak hinni is — minő ellenvetés tétetett ezen tervünk ellen sok oldalról, és pedig főleg kisebb rendű aristokratái körhöz tartozó egyének által. Az mondatott t. i. hogy „mielőtt a kormány, a tekintélyesb állású hivatalnokokkal, a politikai köztanácsokmányokban, s jelesül a megyék teremébeni politikai küzdelmekben részt vétessen, szükség a megyék tanácssteremébeni policziát elrendezni, s így a hallgatóság féktelenkedései, s kicsapongó zajongási ellen a komolyan bíráló okos felekezetet biztosítani.“ Igen sajtászerű, egyenesen az elő s az utó, az ok s okozat közli chronologikai rendbe ütköző csodálatos anachronismus ez; miután olly világos mint napfény: hogy már maga a megyeteremébeni ben-policzia elrendezése, s így a hallgatóság fékezése is, már csak az előbb alakulandó megyei többség által országgyűlésen alkotandó törvény útján utóérhető dolog; mert az egyes megyeteremébeni elrendezés által netalan teendő illy intézkedés, folyton a határozat megmáshatásának levén kitéve, ez uton valami állandó eredményre számolni márcsak annálfogva sem lehet; miután tudjuk, hogy a demokratái pártnak életelemo, jobbára úgy is a hallgatóság féktelenkedő zajongásiban feküdvén, az egyeneslelküleg s komolyan annak fékezésébe soha bele nem fog egyezni, ennélfogva: a megyei határozat által történhető illy elrendezési intézkedésnek, ellenkező határozat utjání megdöntésére is, minden kitelhető alkalmat bizonyára el nem fog mulasztani; vagy is: miután a demokratái pártnak egész létele az ugynevezett „hallgatóság“ politikai orgyaival levén ugyanazonulva, e téren ezen pártnak, az illy ocsmány s éktelen kitérésék fékezésébeni beleegyezését követelni, egyebet azonkivül sem tenne, mint ezen intézkedést, maga a zajongó s tömegmódjára kicsapongó hallgatóságtól várni. — Nem szenvedhet tehát kétséget, hogy a megye teremi belpoliczia csak alkotandó törvény útján lehetvén utóérhető, erre pedig a megyék majoritása, erre ismét az alkotmányos mérséklett pártnak az egyes megyékbeni alakítása által megszerzendő majoritás levén szükséges; pontosan következék: miszerint a teendőök sorozatánál, a mindenekelőtti, s azontul már minden eredményt biztosítandó kellék, semmi másban nem állhat, mint a megyék teremébeni mérséklett alkotmányos, az az: aristokratái párt megalakításában, és nevezetesen a magasabban álló politikai notabilitásoknak s hivatalnokoknak a megyei tanácskozásokban elkerülhetlenül s felmenthetlenül szükséges, minél több számu activ s erélyes részvételében. —

A pártok lényege s állásának ismeretével mindig össze van kötve az, a mit azok a politika terén képviselnek s kívíni akarnak. Ezen utósónak praktikai életmanifestatiója, és plastikai erőnyilvánulása nélkül a pártállás semmivé enyészik el. Innen jön: hogy midőn a pártok ismertető jeleiről beszélünk, bele kell mennünk annak tárgyalásába is, a mit velők s általok tenni kell vagy lehet; vagyis: midőn a pártok organizatióját világosítjuk, akkor ezzel egészen rokon, sőt ugyanazonos tárgyalás az, a mit s a miképen velők valamit tenni s végbe vinni szükséges. A párt kvalitása tehát az általa kivihető s kiviendő dolog kvalitása. — Ez eddig alig ha nem áll világosan mindenki előtt, ki gondolkozó lény, és öt újat összeszámítani tudja: de nem áll olly világosan még az, hogy a pártok lényege, nem mondva csinált, nem imperative készített, nem szóbeszéd, vagy holmi heterogeneus elemek s meggyőződéseknék ceremoniosus congressusában nyilatkozat által alakulható észkép s symbolum; hanem élet, és a constitucionális állások elemeiben nyugvó és onnan eszélyes kezelés útján státusemberi tapintat által felmerítendő valóság. — „Erős vagyok s hatalmas, uralmam az iberiai félsziget végpartjaitól egész a Visztulaig terjed, sokat sőt mindent adhatok, de időt nem adhatok; hatalmam előtt meghajol a fél-

világ, de nincs uralmam alatt az idő haladó kerekeit megakasztani“ mondá Napoleon egykor egy dignitariusanak, ki a reá bizott munkára időt követelt. Csalhatlanul ezt mondotta volna e nagy ember annak is, ki tőle — ha alkotmányos országot kormányoz — azt követelte volna, hogy politikai párt-alkotást egy monitor-i nyilatkozat s egy státustanácsi resolutio által decretáljon; vagy illyest egy éjen át, mint gombát életre idézen, a hozzá megkivántató elemek számított, ovatos, és eszélyes arrafordítása nélkül. Valóban megfoghatatlan s háromszor megfoghatatlan, hogy ezen practico-politikai igazságot, melly az életet a regénytől, a valót a képzelettől, a tartalmat az ürességtől, a szilárd jellemet a húságtól elválasztja s elkülönzi, és melly a józan értelemben vett aristokratia, s ennek élet s haláláért küzdő ellene az olygarchia közt, vagy pedig az alkotmányosság s nem alkotványosság közt választó vonalat húz, bizonyos körökben olly kevéssé bírják megfogni! Ez eddigelé elég legyen: habebit cetera textus.....

Ha tehát áll az: hogy politikai ujjászületésnél az első rendű s gyökeres tennivaló mindig a közjog átalakítása, mint a hogy mi ezt jelent megelőző czikkünkben egész az evidentiáig be is bizonyítottuk; akkor már, midőn a pártot — mellyel azt átalakítani akarjuk — organisáljuk, a pártalakítási kérdéstől egyszerű smind a közjog miképeni átalakítását sem szakaszthatjuk el: s ez aztán az, mit párt programnak szoktak nevezni. Illykor az alakítandó pártnak lényegét, elemét s irányát velős rövidségű programmba kell foglalnunk, és ezen programmagat a pártot s az átalakítást egyiránt fogván kifejezni — így már 1) maga a párt, 2) annak czime s neme, 3) az átalakulásnak misége egymással mind ugyanazonul: s ezekt után itt állunk a ponton, mellyen a stabilitás s annak elve felett írott czikkeink, gyakorlati, és az életre átvitt plastikai alkalmazást nyernek; ezen alkalmazás pedig maga az általunk alakulásra felhivatott s buzdított párt programja, melly minden összefont s bonyolult eszméket világosít s egyesít, minden kétségeket elhárít, minden egyéb pártoktól szétválaszt, s röviden így hangzik: „Ezen párt a közjognak szilárd s változások s ingatások előkerülhetőségétől — mennyire csak emberileg lehet — ment elemekből való átalakítását tűzi ki.“ Itt az uralkodó, az irányadó eszme az, mellyet a politikai stabilitásról írott 5 czikkeinkben felvilágosítottunk, s itt abban ismétlünk: „hogy minden magánjog csak a közjog ernyözte alatt állhatván biztosan; a szilárd közjog minden kitelhető s kigondolható magánjogoknak egyetlen kezessége, és nem lehet, nem szabad magánjogi institutiót csinálni, melly a közjogi stabilitást megtámadhatná.“ Illy módon már egészen érthetővé fog lenni a differentiatio a pártok között s jelesül:

A politikai stabilitás, a közjognak szilárd és a megingattatásoktól menté tartó elemeiben nyugodván: a demokratái tulzó párt, a (radikalis demokratia) haladni s tökélybitni akarja a politikai állásokat, minden tekintet nélkül arra, valjon a teendő lépések s részletes javítások nem ütköznek e a közjog szilárd alapelveibe, s nem gyengítik, nem törlik-e azon elemeket, mellyek az alkotmányos közjog stabilitási fentartó sulyerejének elemeit képezik, és annak szilárd állásaért kezessékednek; és szakasztottan illy tévelybe merül más oldalról az üdvös javításoknak gondolatlanul hátráló, sőt azok keresztülvitelének még gondolatlanabban ellenszegülni is kész tulzó aristokratia. — Ellenben a politikai stabilitási felekezet, mellyhez mi a mérséklett aristokratiát s a mérséklett demokratiait egyiránt számítjuk — azon felekezet t. i. mellyet Ancillon haladási s maradási (mint még majd világosítani is fogjuk) igen tökéletesen teoriája óta conservativ pártnak szoktak Európaszerte nevezni — javítani akar, de méltó tekintettel ezen elemekre. A különbség tehát az, hogy a radikalis demokratái párt a specialitásokat egyenkint önmagában álló függetlenségeknék tekintti, nem vonatkozva, nem figyelve arra, valjon nem olyanok e, mik a közjog szilárdságát és a politikai

forrongások s feszültségek után a benbékét veszélyeztethetik; míg a stabilitási, azaz a mérsékelt aristokratia s demokratia párt, a speciális javításokat csak azon határvonalig tartja kívánatosnak, a meddig azok a szilárd közjogba s ez által a benbékébe nem ütköznek. Az egyik főbb jónak tartja a közjognak ernyőzte alatti kifejlést, a másik a kifejlést kifejlést veszi — vagy azt mint illyent háttérjáratot — nem gondolván azzal, hogy mindkettő erőszakos saccussiókat, vagy kényuri elnyomást szülhet!....

A mérsékelt demokrácia a tulzó demokráciától csak ebben különbözik, és tehát más oldalról a mérsékelt aristokráciával határos és legrokonabb. A mérsékelt aristokrácia magától taszítván az olygarchia elvét, minél többek önkormányát akarja, de egyedül azon határig; a meddig az állások az ochlokrátiához nem hajolván, a közjog szilárdságát, azaz: minden kigondolható jog kezességét nem veszélyeztetik. A mérsékelt demokrácia pedig ismét magától taszítja az ochlokrátiát elvét, nem kívánja az önkormányt mértéktelenül kiterjeszteni, annyit azonban még is szorgalmaz, a mennyi megkívántatik arra, hogy az állások az olygarchia típusához ne hajoljanak: mindkettő az olygarchiát és az ochlokrátiát, és így a monarchiai mint demokrátiáit abszolútust egyiránt a közjogiszilárd állásokba és a benbékébe ütköznek tekintti. Ezt így tekinteni alkotmányos monarchiai elv, tehát a mérsékelt aristokrácia s demokrácia egyiránti barátja az alkotmányos monarchiának, és egyiránt az alkotmányos élet ellenének tekintti azt, ki a birtok elvét törteni akarva, a politikai jogokat — mint 43dik számunkban mondánk, — fő számszerint kívánja osztani.

Itt a felek közt mindig csak a több és a kevesebbnél lehet a különbség. A mérsékelt aristokratia párt t. i. nem annyira hajlandó a kis birtokot is már elegendő képesítésnek tekinteni, míg a mérsékelt demokrácia párt hajlandóbb a kisebb birtoknak is megadni a képesítési előnyt — mindkettő azonban a hajdani pesti hirlapféle elvet, az elvet t. i. miszerint „nyomoru eszme a hazaszeretetét a birtokhoz kötni“ magától taszítja, és azt tartja, mit Rotteck és Velker, mit Thiers s Guizott, mit Barot s Lafayette, Russell s Peel egyiránt tartanak, t. i. hogy az alkotmányos élet s alkotmányos szabadságnak legnagyobb ellenei azok, — kik az általános szavazat barátai.

Világos ebből, hogy e két pártszínezet csaknem rokon egymással, s hogy köztük az egyezkedés nemesak hogy lehet, hanem az átalakulást már egyedül csak ezen egyezkedés által lehet utóérni. A mérsékelt aristokratia és a mérsékelt demokrácia párt között a kérdés soha sem az, miszerint az önkormányzati jog többekre ki ne terjesztessék, mivel jónak számítanak szerint gondolkodván, tudja mindkettő, hogy a mivelődés fokozatát az önkormányteltességgel bíró egyének száma szaporodván, a közjog ezen tekintetben stationár, stereotyp soha sem lehet, hanem itt előrehaladni és a mivelődés és politikai képesség minden nevezetes lépcsőivel a jogosítottak számát szaporítani kell; a kérdés tehát ezek közt mindig csak az: meddig lehessen ezen jogokat kiterjeszteni, hogy, vagy az ochlokrátiához, vagy az olygarchiához s általánfogva az abszolútismushoz ne közelítsenek. — A felvilágosodott, okos és mérsékelt aristokrata s demokrácia egyiránt barátja a haladásnak, s egyiránt az ochlokrátiát s az olygarchia közt középállás-középvonal embere. Mindkettőnek elve a birtok, és a birtokot tekintti annak, mihez a politikai képességet alkalmazni kell; a birtokot tekintti olyannak, mi a politikai képességet adhatja. S ez azon lényeg, mely a kiképezett és nagyra nőtt alkotmányos nemzeteknél az olly annyira ismeretes két centrum nevével viseli: miről azonban később.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK

Gömörből, május 28. s 29kén tartatott tisztújításunk eredménye következő: a l i s p á n o k: 1ső: Szentmiklósy Antal; 2dik: Fáy Gusztáv; főjegyző: Nagy Károly; aljegyzők: Ratkó Miklós, Győry Dániel és Draskóczy Gyula; főpénztárnok: Dapsy Pál és Vad András; főügyvéd: Bodon Abraham; alügyészek: Nagy Soma, Miklovics Ferencz; számvevő — egyszersmind pertárnok — Kubinyi Márton; levéltárnok: Merikovszky Gábor; felső járásban főszbiró: Szontagh Gyula; alszibirák: ifj. Kirinyi János főszbirói ranggal, Fábrioz Valér; aladószedő: Maletér Ede; esküdtek: Rudy József, Török Dániel, Fashó József; rátkai járásban főszbiró: Bórnemisza Soma; alszibirák: Fáy Bertalan és Frenyó Ráfael; aladószedő: Roszti József; esküdtek: Antónyi Sámuel és Forgon Ráfael; serki járásban főszbiró: Török Sándor; al-

szibirák: Jankovics István, Madarassy István és Kubinyi László; aladószedő: Héti Sámuel; esküdtek: Seley József és Török András; kis honthi járásban főszbiró: Kubinyi Ödön; alszibirák: Széplaky Lajos és Török László; aladószedő: ugyanaz ki a rátkai járásban; esküdtek: Vályi Lajos és Lehoczky József; putnoki járásban főszbiró: Hevessy Bertalan; alszibirák: Putnoky Móricz, Sontagh Bertalan és Szörcey Antal; aladószedő: ugyanaz, ki a serki járásban; esküdtek: Istók Imre és Horváth Pál; esendbiztosok: Kristón Lajos főszbirói ranggal; Márton László és Sulyok Rudolf; orvosok: Kósa Károly és Merikovszky Gusztáv; mérnökök: Lovas Lipót, és Pap Abraham. S az illy módon egyéniesített tisztikar alakulása felőli tudósítást legközelebbi alkalommal adandom.

Liptóból, május 29dikén. Ns Liptó megye rendi második évnegyedes közgyűléseket folyó hó 26án és következő napokon tarták. Mi abban eddig érdekes előfordult, azt ezennel köztudomásra hozom. — A főméltóságú m. kir. udv. kanczellariának a testőrseregbe felvételt tárgyzó leirata fonálán O. I. indítványozá, hogy 120 főre eredetileg alapítvány levén, ő felségéhez felírás rendeltessék, miszerint a magyar testőrsereg ezen számmal legyen; azonban ennek eszközésére nem a felirási, hanem az országgyűlési ut elfogadtatott, mire Th. P. volt országgyűlési követ megjegyzette: miként ő utasításánál fogva már mult országgyűlésen azt szóba hozván, feleletül vevé, hogy az alapítványi összeg idővel igen megcsökkent, és Liptó megye mit sem akar fizetni, hogy a esonkult összeget kiegészíteni lehessen. — A nagyméltóságú m. k. helytartó tanácsi k. intézvények sorában három volt leginkább, mely közügyemet érdemel. Az első a czéhek kiváltságait tárgyzá, és a megyét odautasítja, hogy azokat fentartsa, s a mennyiben a szilniczei festőket — azért, hogy egy árvai festőt, ki a helyben, vásáron kívül, házról házra festett vásznát kínálta — abbéli kereskedésben akadályozák, 20 forintba birságot, ezen pénz neki visszaadassék. O. I. az intézvény elfogadására szavazott. Sz. I. M. ellene, mert Liptó megye a czéhbéli kiváltságok 33dik cikkére nézve, mely kontárokat mesterségüzésben korlátoz, valahányszor ollyatén czéhbéli kiváltságok kihirdettetek, óvást tett; — ő az intézvény fogantatását elhalasztatni kívánja, míg a czéhek ellen mult évben intézett felírásunkra válasz nem érkezendik. Th. P. a czéhek ügye csak országgyűlésen intézhető el, mit a megye is bebizonyított, midőn mult országgyűlésre utasításul adá, hogy ott a czéhek rendezése sürgetessék; s így ha a megye a czéhbéli kiváltságok valamely cikkét tetteg erejétől megfosztja, a törvényhozási jogot bitorolja, — ha pedig e miatt felír, ollyat a kormánynak tulajdonit. Miután még többen nyilatkoztak, kik közül néhányan a czéhekben csak az ipar akadályát látták, elnök előadására mult évben tett felírásunk a czéhbéli kiváltságok 33dik cikke ellen felolvastatott és ismételtetni határozatott; az intézvény fogantatása, a 20 forint visszaadását illetőleg, a válasz leérkezéig felfüggesztetvén. A második intézvény egy vegyes házasságból született leányzót, ki a választási kort még el nem érte, folytonos oktatásra állitani rendeli. Az erre hozott végzés Liptóban már szabályul fog tekinteni, azért is figyelemre méltó; hangzik pedig így: „A járásbeli szbiró az illető félt, s annak szülőit e kegyes intézvényről értesitse, s az eredményről jelentését maga idejében adja be.“ A fél s szülőinek akaratjától fog függni a törvénynek fogantatása. A harmadik intézvénynek tartalma, a liptói falusi iskolatanító illő el látása. A falusi iskolatanító a köznép nevelői; — Liptó lelkes RR. pedig a népnevelést szívükön hordják, s mult országgyűlésen e célra javalt összeget részük-ről szivesen megajánlották. Most az érintett intézvény következtében egy választmány kiküldetett, mely falusi tanítóinak valláskülönbőség nélkül subsistentiáját vizsgálja meg, és hol találná, hogy az évenként 100 p forintra, — ennyiben a n. méltóságú m. k. helytartótanács a falusi iskolamesterek egy évi jövedelmét megszabja, — fel nem rúg; — az illető földesuraságokat, és községeket hatályosan felszólítsa, hogy a hiányt pótolják ki; — az eredményről jelentést — nem különben ott, hol az a földesuraságoktól és az illető községektől ki nem telnék, az iskolatanító állandó és biztos ellátásáról czélszerű készített javalatot teendő. — A törvényhatósági felszólítások többnyire tudomásul vétettek. Tolnának a moldvai magyarok hazánkba áttelepítését szorgalmazó, pártolják. Borsodi a törvényeknek más, az országban divatozó nyelvekre fordítását

ellenző R. M.-nak alkalmat adott megtámadni a tűzkár ellen biztosító intézetet, mely szerinte rósenbergi ügynökének meghagyta, hogy a biztosítéki táblára ne magyar, hanem csak német és tót felírás tétessék. Ez, a mint mondatott, a honi nyelv lealáztatását czélzó intézkedés iránt a járásbeli szbiró nyomozást teend, és a dolog mibenlétét bejelentendi. — Kirendelések tárgyalásánál szőnyegre került az északi járás tulhegyi inséggel küzdő lakosai ellátása. Elnök alispán jelenté: hogy közbenjárására Ullmann Móricz ur szegényeinknek 500 forintot váltóban kegyes volt adni. A RR. e jelentést nagy örömmel vették, és a kegyes adakozónak köszönetet szavaztak, elnöküknek meghagyván, hogy ötlet erről mielőbb értesitse. — Továbbá, elnök alispánunk a jelentevőket aláírásra felszólítá, részéről az aláírást 100 váltó forinttal megnyitván; és kevés idő alatt inséggel küzdő lakosaink felségelésére közel 400 forint, és 25 mérő gabona, melyhez nesztorunk O. I. 20 mérővel járult, és 6 $\frac{1}{2}$ mérő burgonya biztosított. A községekkinti segedelmezésekről tudósítást máskorra halasztom — Mérsékleti egyesületek megpendítvén S. J. a mérséklet előmozdítására használni szokott eszközöket taglalhatta, és mind az esküt, mind a házról-házrajrást, mind a mérsékleti tagoknak ha igéretök daczára pálinkát isznak, a községek bírái általi büntetését roszalja, és a RRket felhívja, hogy ezen eszközökre ők is a kárhozatot mondják ki, s azok használásáról a lelkészeket, és községek bíráit tiltás el. Th. P. mondá: a papokat korlátozni kell, mert ők a mérséklet előmozdítására használnak olly eszközöket is, melyek hatáskörükön túl terjednek, a temetési tort p. o. S p. forinttal egyházuk részére büntetik, és a falusi bírák azt behajtják. P. J. a lelkészeket dicseri, hogy szegény népünk sorsát szívökre vették, megesketik-e ők az illető egyesületbe lépőket, arról nincs hivatalos tudósításunk, — az igéret elfogadását pedig eltiltani nem lehet; egyedül tehát a birságok megvételében akadályozandók a papok, egyébiránt pedig segitendők. Hasonlóan nyilatkoztak J. A. Sz. I. A. és mások. R. M. (nagy szeszgyárral bir) óvást tesz, ne gondolják a rendek, hogy ő Cicero pro domo sua fog beszélni. Az érkölesiséget előmozdítani nemesak szabad, de kötelesség is. Azonban az ember nemesak erőnyből, hanem ételből italból is él. Ő csak azon feszültséget kárhoztatja, mely a demoralisativál véges; a liptói mérsékleti egyesületek nem mérsékletet, hanem totális abstinentiát tüztek ki czélul, mire eskü alatt kötelezni bűn, felszólítani pedig a földesuraságok elleni conspiratio. „Ö küldöttséget kíván, mely a lelkészek által a mérséklet előmozdítására használt eszközökről magának tudomást szerezzen, és azokat a vármegyének jelentse be, mely rájuk kárhozatot mondjon, és mivel kényszerítők, használásuktól a lelkészeket tiltsa el. Ez értelemben beszélt D. F. is, míg mások a lelkészek által használt eszközöket egy általánban helyeselték, — s azt is sürgették, hogy a megye részéről iparkodásaikban segitessenek. — Végre a mérséklet ügyében következő végzés hozatott: A KK. és RR. tetteg bebizonyítandó; mennyire o-hajtjuk, hogy az amugy is jobbára mostoha sorssal küzdő adózó népünk, ugy egészségi, mint anyagi állapotjának jobbulása tekintetéből az annyira kártékony szesz italokból mértékletlenségtől való tartózkodásra ne csak az illető lelkipásztorok által buzdítsassék, hanem egyszersmind az általános mértékletességre vezetendő czélszerű intézkedések, egyformaság behozatala czéljából, a megye részéről is minden kitelhető módon elősegitessenek, — ez oknál fogva másod alispán elnöksége alatt egy választmányt küldenek ki, mely az üdvös czél előmozdítására vezethető legsikereseb módokról tanácskozva, a kártékony mértékletlenség miképen korlátozása iránt kimerítő javalatot készítsen, és azt folyó évi jun. hó 12kén tartandó rendkívüli közgyűlésnek bemutassa.

Verebelyből. Alkalmunk levén, minélelőbb tudatjuk az e lapok lelkes olvasóival: mikép ez évben a két szomszéd Bars és Nyitra vármegyékben, öröm örömet, egyik ünnepély a másikat váltja fel. Nemes verebelyi s sz. györgyi székek t. KK. és RRit különös öröm lépé meg már akkor, midőn csak a szárnyaló hírből hallák: kiesoda leend az ő jövendő főnökük. A kedves hír valóvá levén, és a főmgu adományozó örökös földesur, hgyprimás Kopácsy József ő főmga illető kegyes leirata megérkezvén, a köztisztelütü (mert szerettetik) első alispán ts. gyulai s szigetgyarmathi Gaal Alajos ur, kedves, egyszersmind szoros kötelességének véle, hová hamarabb tudtukra adni a t. hatóság lelkes KK. és RRnek, az örömhözott kegyelmes kinevezvényt. Kit szemelt ki tehát az atyáskodó főpap? Egy olly férfit, kit a t. hatóságnak, mint t. Nyitra vme-

gye érdemdús szolgabíráját és alispánját, több évekig tisztelni, sőt vele hivatalos érintkezésbe jönni, százsoros alkalmi és szerencsése vala. Kicsoda tehát az? Nagyságos ocskói Ocskay Ignác ur k. tanácsnok, és a tettes kir. ítélőtörvényszék érdemes közbírája. Ez tehát a b. e. nezei Boronkay János k. tanácsnok és közbírója helyett, a kegyesen kinevezett érseki nádor! Ez azon férfi, mint azt a felebb tisztelt alispán ur röviden ugyan, de annyival lekevesebben adá elő azon közgyűlésökben a t. KK. és RR. mellyben a jövő szertartás elfogadásáról ő ngának az érseki nádor urnak, illőleg intézkedni, polgári kötelességüknek vélek; ez, mondánk, azon férfi, ki élte pályáján kedves vala az Isten, kedves tisztításai, és egyéb honpolgárok előtt annyira; hogy a részszerint veszületett, részszerint szerzett erényei által, a jelen magasabb polcon is atyáskodó hajlamát, — tisztos nevezettel felváltván, sz. Ivó, Verbőczy, Kithonich felszentelt fíjainak, kegyes apjuk, sokaknak több mint édes atyjuk lenni, kedves öröme, dicső tiszte.

Az érintettek következtében, f. hó. 15ke leve az öröm eleje. Az ő nsga érseki nádorunk első üdvözlétele és szokott udvarlására kinevezett számos kiküldöttségnek 22. tagjai a kitűzött napon, részszerint Verebelyen, mint főállomáson, részszerint a vendégszerető alispán urnál Szigetgyarmathon, annak idejében összegyülekezvén, 13 hintón sietének a regényes Nyitra-Malantha felé. Oda érkezvén, a világiak diszruháikat, az 5. egyháziak pedig palástjukat magukra vehvén, a ts kiküldöttség érseki nádor ő nsgához, ts. dezseri Rudnyánszky Péter barsi előkelő táblabíró ur által bevezetették. Félkörbe helyezvén magát, előállta az ékesenszólo első alispán ts. Gaal Alajos ur. Megérintvén a választmány kiküldetésének célját, és örömteljes kötelességét; megköszömvén ő primási hgenmgu Kópácsy József érsek urnak abbeli gondos atyáskodását, hogy a sok derék honfiak közül ő nsga az ujonan kinevezett érseki nádor személyében a thátóságot egy közszükség kívánta erélyes főnökkel szerencseltetni: — valamint ő cs. kir. s ap. felségének 5ik Ferdinándnak abbeli kegyelmét is, hogy érsekinádor ő nsgának szerencsés kinevezését legkegyelmesebben helybenhagyni kegyeskedék. Tovább haladván feladatában, kiküldöttség nevében a közhiányokról — ismételve is ékesen szóla; azokat különös figyelembe ajánlván, bizonyos reményt gerjeszte a jelenlévők szíveiben a szép jövőőről.

Ezekre, és több másokra, érseki nádor ő nagysága vele született őszinteségével felelvén, a fényes kiküldöttségnek, és a szónokló alispán urnak eljárását megköszöné; egyszersmind nyilatkozván: hogy a t. KK. és rendek várakozásának voltaképen megfelelni, szent kötelessége leend. Körükbei jövetelét, a körülmények úgy hozván magukkal, jövő június hó 30kára tűzvén ki, figyelmezteté, hogy miatta semmi költségek netéssenek, megelégedendő tett fogadásukkal, és közszeretettel a t. KK. és RR. Ezen, és sok más szives nyilatkozatai után, néven megnevezteté magának az alispán ur által, minden tagjait a t. kiküldöttségnek; nyájasan felszólítván őket: hogy miután az érseki nádornő ő ngának is udvarolni becses szándokuk volna, azt, letévén magokról diszruháikat, frakkban is teljesíthetnék.

Mintegy félóra mulva körükben meg jelenvén érseki nádornő ő nsga, kit ntdő Dernovszky Ferenc pogrányi plébános, és nyitrai megyei áldor, idvezie. Az egyházi szónok, kit a verebelyi pléb. és alesperes okolicsnói Okolicsányi Pál, többi esztergomme gyei plébános társaival, és a kiküldöttségnek egyéb tagjaival környezék, az őt megkereső kiküldöttek várakozásuknak legteljesebb mértékben felele meg; szólván érseki nádornő ő nsgához, a széppemhez, és egy magyar nagy hölgyhöz illő miveltebb nyelven, a legválogatottabb szavakkal. Ha kettős vala az öröm, midőn a derék alispán ur szónokoskodék, százsoros leve, midőn a buzgó honfi, és egyházi nagy szónok rögtönözék.

Ezekután következék a gazdag megvendégelés, melly alatt szerény, de egyszersmind öröm — s vigasságteljes társalgás folytatott. Azt azonban nem lehet megnevezni, hogy a billikomok felemelését az ocskói finom borral, ocskói Ocskay Ignác ur érseki nádor ő nsgának, mint mondjuk: Egészségeért, okolicsnói Okolicsányi Pál alesperes kezdé el, több poharak ürítettek még 5ik Ferdinánd apostoli királyunkért, hercegprimásunkért, s nádorunk lelkes nője s jeles magzatáért, s más jelenlevő egyházi és világi érdemdús egyénekért. — A nagy, valóban nádori lakoma után, alig szakadt hossza vége a legőszin-

több társalgásnak a két magas házi személyek, és az örömteljes kiküldötteknek részéről.

Budapesti újdonságok. A f. h. 5kén tartott ez évi első löverseny, a hirtelen jött eső daczára is, számos nézőlátogató. A nemzeti díjért 5 ló nyargalt, mellyek közül mint első 302 aranyat nyert Hunyady József gróf Minimá-ja; a második díjt, 102 aranyat, Csapody Pálur Electionja nyere. A Batthyányi-Hunyady-díjért (240 arany) 4 ló versenyzett, s a nyertes Sternberg-Zdenko Engelsfield-jelön; a második-díjt Csernovics ur Nagy Károly és Hunyady József gróf Charlatan nevű paripáik egymás közt megosztva nyerek. A hazafi-díjat (100 arany) Esterházy Miklós hg Wofulova nyerte. Ezeket paraszt löverseny követte. A Sdikán tartott futtatást szinte készült az eső kissé megzavarni, azonban ezuttal igen kevés és rövid ideig tartó permetezés s hosszas távul menydörgések vetettek véget az ijedségnek. — Vásárunk derekára, mellyen a vidékiek oly nagy számmal jelentek meg, hogy nemcsak a vendéglők, de még sok magánházak is telve vannak idegenekkel, az időjárás is engesztelődni látszik, s f. h. 7dike óta nem tagadhatjuk többé, hogy csakugyan nyárelő havában vagyunk. — Milly jól illenek a pesti vásárpiazcra azok a tűz-ovásul kirakott vízkádák a német felirásokkal! ha egyébként nem, de annak legalább tanúságul szolgálhatnak, hogy a magyar tüzet Pest városa nem magyar vízzel iparkodik eloltani. — E hó 7én a hajóhid budai részén a szeleskedésnek és gondolatlanságnak majdnem áldozatja lett nyolcz egyén, kik egy ladikban a Dunán lefelé eveztek; a ladik ügyetlen kormány-vezetés miatt a hid egyik hajójába ütődvén, azonnal elmerült, s a benülők életök megmentését egyedül a hidhajók láncainak, mellyekbe kapaszkodtak, s a szokatlanul gyorsan érkezett segélynek köszönhetik. — Algha kedvezőbbén üt ki a jelen vásár valakinek, mint a Lejars-féle műlovaglő társaságnak, melly mindennap tömött bódében adja meglepő mutatványait, azonban a gőzhajó társulat sem fog panaszkodhatni, melly majd minden fordulattal sűrű vendégsereget szállít ő Budára s a Császárfürdőbe.

KÜLFÖLD.

Portugallia. Lissabona, máj. 21. A kihirdetett részletes ministeriumi változás, még mindeddig meg nem történt. A „Diario” jelentése, miszerint Costa Cabral gyengélkedő egészsége miatt fürdőbe utazik, csak ürügy vala, ő Santaremben választási ügyekkel foglalkozik. A „Standard” levelezője ezeket mondja: e férfi a legjobb uton van Portugallia dictatorává lenni. Ő fels. Dom Guilermo Enriquez Carvalho leiriai püspököt, a nemrég meghalt lissabonai patriarcha utódjává nevezé. Még pápai jóváhagyásra van szüksége, miről nem kételkednek.

Spanyolország. Isabella királynő anyjával s nővérével máj. 24én délutáni 4 órakor Barcelonába utazott. Don Carlosnak fia részerei lemondása valósul, a volt követelő máj. 22ről Molina grófi címet visel, az asturiai herceg pedig Montemolin gróf nevet hordozand. A spanyol nemzethez intézett nyilatkozvány a nemzetnek békét, a királyi család közt pedig kibékülést szerzend.

Franciaország. Cormenin röpiratának kivonata. (folyt.) E tétel felett: „egyedül a vallás mentendi meg a szabadságot” (Cormenin alaphemája), tovább ekép elmélkedik: „Ha csak már nem késő! Mivel ti a keresztény Isten tisztelet helyére inkább mint bár ki más, a kard tiszteletét állítottátok, s ha véleményemet kimondanom szabad, ugy akormány ma bátran teheti azt, mit akar. Nem mondom, hogy akarja, de ha akarná, holnap törölhetné el a sajtószabadságot a nélkül, hogy a nemzet csak motszanni is merne. De ki állíthatja, hogy egykor egy szerencsés katona azt nem teend? Nem tette-e Bonaparte? Élénkebb e a szabadság öntudata mint a consulatát alatt vala? Erőteljes-e az ifjuság s vallásosabb-e a polgárság? Nem, s még százsor nem. — Huzzatok kardot, egy hosszú kardot, mindegy akármilly hüvelyből, s majd meglátjátok! akkor még rosszabb lenne, ha győzedelmese lennétek, mivel én a vallási szabadságot bizom gondotokra, mellyet ti rabslátókra hagynátok. Mondjátok meg nekem, ti, kik azt hiszitek, hogy a társaság büntetlenül skeptikus lehet, hol van ma a tábornok, ki — a táborban — a legcsekélyebb uralkodást gyakorolná a sereg felett; hol azon journalista, ki — a sajtóban — csak legkisebb uralgással is birna a tömeg felett; hol azon szónok, ki — a kamarákban — csak valamennyire is uralkodnék a követeken? Sehol, s még egyszer mondom, sehol. Ha körül nézem maga-

mat, sem a sajtóban, sem a tanácsban, sem az akademiákban, sem a kamarákban, de még a kötelen tánczolóknak színén sem találok egy embert, csak egyetlen-egyet is, ki oly erkölcsösséggel birna, mint én azt értem, de csak egyet is, ki anépet ugy szeretné, mint azt szeretni kell, csak egyet, kire országom ügyeinek vitelét csak egy óranegyedre bízhatnám. Most kérdlek tehát benneteket: vajlon olly társaság, hol sem egy embert, sem embereket nem találni, vajlon e társaság vállalás, bátorság, tanok, remények, nagyság, egység, jelkép, jelen s jövő nélkül, képes-e felfogni, szeretni, akarni s védeni a szabadságot? Kérdlek benneteket, vajlon én, ki e szabadságot felfogom, igen felfogom, ki azt szeretem, akarom s védem? nem tevé-e ellenem az egész világot, s titeket leginkább? Valódiilag mi e világ? Mit neveznek a világ nyelven világnak? Ez alatt egyes egyedül csak azon társaság értetik, melly nevet, iszik, játszik, édel s rágalmaz, melly olvasgatásra, henyelésre, leczkézésre, dohányzásra, fecsegésre, lakomázásra, lírkálásra s kormányzásra adja magát. Tehát ezen társaság honnan jó elő? Az egyetem padjai alól vagy felül? Ad-e az egyetem a gyermekeknek erkölcsi nevelést? Nem. Miért? Mivel ez a család dolga. Hát vallási nevelést? Nem. Miért? Mivel az a papok dolga. E felett felkiáltanak s mondják: hogyan? hiszen nekünk collegiumainkban házi papjaink is vannak. Nektek mindenetek van, mit akartok, de nem ez a kérdés; a kérdés egyszerű, vajlon azon fiatal embereknek, kik egyetemektől kijönek, van-e vallásuk vagy nincs? Jó, tehát megmondom, hogy nincsen. Miért nincsen? azt nem nehéz feltalálni. Nincsen vallásuk, mivel az egyetem — mint mondatott — nem ugy van szerkezve, hogy növendékeit az erkölcsösség s vallásra oktassa. Nincs-e más elég egyéb, mit tanulnia kell? Görög feladatok s deák versek, fordítás, nyelvtan, történet, vivás, földleírás, lovaglás, uszás, kosmographia, német s deák beszéd, gymnastika, rajzolás, természettan, zenészet, metaphysika, ethika, matematika, chemia, philosophia s helyesírás. Ők tánczolnak s imádkoznak, áldozni mennek s kezeiket megmossák, megfűsölködnék s gyónnak — ez mind az iskolai szabályokban foglaltatik s leggyorsabb parancskint dobszó által hajtatik végre — ki tagadja ezt? Már most, midőn őket tíz évig kefélték, mosták, simították, görög, latin s német nyelvel, zenészet, történet, versek, prózák, chemia, kosmographia, physika, metaphysika, philosophia s helyesírással teli tömtek, mi az, mit ők mind ezekből értenek? Megmondhatnám nektek, de jobb, kérdezzétek meg e fiatal urak kihallgatóit. Akarjátok tudni, mit tanultak az erkölcsösség s vallásból, ugy legyetek olly szivesek, s tekintetek meg magukat a nevendékeket, midőn Sorbonne lépcsőin lejönek baccalaureusi diplomájukkal hönuk alatt, s látni fogjátok, mit felelnek: Baccalaureus ur, ki előtt kapot emelek, mit tud ön a vallásból? Semmit. Megyen-e némelykor templomba? Soha. Mellyek önnek keresztény eselekedetei? Semmi. Mit csinál ön reggel? Dohányzom. S este? Polkázom. Jó. Most látjátok, milly nyiltszivűséggel szólnak ezen ujdun sült baccalaureusok. Miután tehát láttuk mik ők, lássuk most, mik fognak lenni? (Vége köv.)

N. Britannia. A minden partu angolok kedvezőtlen hangulata Görögország jelen kormánya ellen, nemcsak a sajtó vezércikkeiben, de a parlamentben is eléggé kitünik. A máj. 22én tartott felső házi ülésben Beaumont lord beszéde s Aberdeen gróf válasza ép olly kevéssé valának kedvezők Kolettis ministeriuma iránt, mint Sir. R. Peel parlamentaris nyilatkozata. Beaumont lord az 1843ik évben táplált reményeket, Görögország ujjászületésére vonatkozólag, tökéletesen meghiusultaknak tekinti. Athenát az ármányok növényházának nevezi s a görög népet nemcsak minden kötött szerződésnek, de az általános népjog megvetőjének mondja. Ezután ő lordsága a Görögországban létező három ismeretes pártot rajzolja, mellyeknek összeolvadását, a haza üdvét tekintve, ama szeptemberi események óta hiában reménylik. Maurocordatos az angolpárt főnöke, egy felvilágosult s nagytudományu státus férfi s hazafi. Kolettis pártját francziának nevezék, miért? azt alig foghatni meg, mivel Kolettis politikája olly kevéssé működik Francia-, mint Angolország érdekében. A harmadik, vagy is az orosz párt főnöke Metaxas. Az elsőnek megbuktát inkább Görögország érdekében lehet fájlalni, mert általán véve, az angolok viszonyai kevés fontosságuk s egyedül a kereskedésre vonatkoznak. E viszonyok a görög kereskedőség jobb részének vállalati szellemén s becsületességén alapulván, rendületlenül álla-

nak, s a britt követség Athenában híven örökdi, nemzetelieinek jogai felett.

A rabszolgakereskedés elnyomására vonatkozó új szerződés máj. 28-án iratott alá; tíz cikkből áll, s tíz évre kötött, azonban öt évi felmondással; az afrikai partokon állomásozó hajók száma, mindkét nemzet részéről huszonhatra (s nem 27-re) határozott; az új szerződés tartalma Ausztria, Orosz- és Poroszország követeinek már tudtul adatott; e szerint tehát azon diplomatikai hiány be fog tölteni, mely Franciaország vonakodása miatt az 1841-ki öt hatalmassági egyezkedés jóvá nem hagyásából eredett.

E napokban ment végbe a „British and Foreign Anti-Slavery Society“ britt rabszolgakereskedés elleni társulat hatodik évgyűlése, Gurney elnökle alatt. A felolvasott évi jelentés következő statisztikai adatot tartalmaz a rabszolgaságról. Afrikában évenként még mindig mintegy 400,000 néger adatik el a spanyolgyarmatok, Brasilia, Egyptom, Törökország, Persia, Arabia és India számára. A néger rabszolgák száma az egyesült státusokban 2,750,000 becsültek; Brasiliában 2,500,000re; a spanyol-gyarmatokban 800,000re; a francziagyarmatokban 250,000re; a hollandi, dán és svéd birtokokban százszázezerre; Texasban 30,000re; a délamerikai köztársaságokban négy négyszáz ezerre. Összesen 6830900 rabszolga. Mi Anglia saját birtokait illeti, ugy Indiában ugyan a rabszolgáság törvényileg el van törölve, de kétséges, vajjon a rabszolgák nagyobb száma tényleg szabadságba helyeztetett-e; bizonyos csak Tenasserim tartomány és a madrasi elnökség némely kerületeiről tudhatni.

A „M. Herald“ szerint jövő héten Nemours hg ö kir. fensége Victoria királynőt Londonban meglátogatandja s azon nagyszerű bálban is résztveend, mely jun. 6-án a Buckingham palotában tartatandik. — Wellington hg a napokban séta közben két kócsi közé szorulva majd letapodtatott. Az egyik szekeres, kia törvény ellenére sebesen hajtott, elfogatott, Wellington hg tanuképjelent meg a rendőrtörvényszéknél, hol megis esküdttetett. A szekeres 4 font sterling büntetjra, s mivel ezt ki nem fizetheté, egy hónapi börtönrre ítéltetett.

Raggett hotelje (Dover-Street, Piccadilly) máj. 26-ki éjjel leégett. Huntington lady dajkája, ki férjével a vendégfogadóban lakott, és Missz Raggett a tűzromok közt lelék halálukat, mialatt az atya nagy fáradsággal gyermekét még is megmenté; Missz Raggett a tulajdonos leánya a lajtorjáról, melyet szabadítására nyújtottak, a kövezetre bukván, szörnyet halt. Ezeket kívül többen is hiányzanak u. m. Round essexi parlamenti tag. A kár 20,000 font sterlingre becsültek. Huntington lady odaveszett ékességei mintegy 2000 font sterlingnyi értékűek valának.

A „statisztikai társulat“ május 12-én tartott utolsó havi gyűlésében Hume József egy értekezést olvasott fel az angol gyarmatokban levő európai s benszülött seregek halandósága felett. A halandósági arány csak egy pár mértföldnyi távolságra eső helyeken nagyon is különböző. Átalában a britt nyugotindiai seregben 100 emberből évenként 5—8 hal meg. A szigeteken, jölehet nagyon közel vannak egymáshoz, mégis a halandóság nagyon különböző, például: Antiguában 4, Tabagoban 15, de ugyan egy sziget helyén is különböző, így p. o. egyik helyen 2, másikon 17. Egyébiránt a tropicus éghajlat alatt lakó európaiak olly helyeken, melyek a tenger tükre felett 2000—3000 lábbal fekszenek, egészségesek szoktak maradni, nevezetesen: Humboldt azt állítja, hogy a sárga láz 2500 lábnyi magasságot soha sem ér el, Hume ellenben tényeket hoz fel, melyek e vélelményt megezőfolják. Bizonyára e magasan fekvő vidékek az európaiakra nézve általában egészségesek; egyébiránt a cholera Indiában sokszor 6—7000 lábnyi magasságra is emelkedik a tenger tükre felett.

Svéd és Norvégország. Stockholm,

máj. 23. A királynő Gusztáv hg és Eugenia hercegnővel máj. 19-én Christianiából elutazott s 25-ére ide váratik. Holnap az országos rendek a kir. palotában összegyűlendnek, hol őket a király elbocsátja. Ma az országgyűlést bevezette, szokás szerint dob s trombita szó mellett kihirdtetett. Tehát a rendek a nélkül fognak eloszlan, hogy azon tárgyban legkevesebbet tettek volna is, mellyel az országgyűlés elejétől fogva foglalatoskodtak. Tegnap tevő fére a nemesség és papság az alkotmányi választmány utolsó javaslatát, t. i. e két rend minden az alkotmány változtatását illető határozatot elutasított. Következöleg semmi illyenű javaslat a jövő országgyűlésre fen nem tartatandik, tehát még két országgyűlés szükséges, hogy illy nem-beli változás előidézthetessék.

Hajti. A hajti „Feuille de Commerce“ hirlap april 29-éről kelt tudósításai szerint Guerrier elnök apr. 15-én sz. Márk nemzeti palotában meghalt, mire a ministerek s státustanács azonnal összeült, hogy az 1844-dik évi novemberi rendelet 10-dik cikkje szerint új elnök választásához fogjanak, mi egyhangulag Pierrot Lajos tábornok északmegebéli kormányzó s az egykori Kristof király sógorára esék. Ez néger eredetű, a választás azonban a mulatok által is pártoltatott; mivel ezek jól tudják, hogy a feketék olly főnököt meg nem szenvednek, ki színöket nem viseli. Egyébiránt mivel már 80 éves, így a többi nagyraevőök kinézéseiket nagyon megszire nem halaszták. A sziget hajdani spanyol részében Santa Ana rövid forradalom következtében Regla Nota által pótoltatott az elnökségben.

TÁRSULATOK és INTÉZETEK.

A vakok pesti intézete javára f. 1845-ik évi május hóban következő kegyes adományok történetek pengő pénzben: néhai tisz. Malocsay József bradeci plébánus legatuma 4 ft; néhai Polakovics Ignác nyugalmazott plébánus legatuma 20 ft; néhai Hlozny György sopronyi plébánus legatuma 60 ft; néhai Dreylinger Lőrincz budai polgár legatuma 2 ft; néhai Dirnbach Antal budai polgár legatuma 4 ft; Marra kisasszony énekesné előadásából a nemzeti színházban 154 ft 24 kr.; tisz. Verbatay Márton derecskei plébánus ajándéka egy hollandi arany; összesen: egy hollandi arany és 244 ft 24 kr. Kelt Pesten június 1-jén 1845. Gömörly Károly m. k. intézeti pénztárnok. Láttam: Dubraviczky elnök.

Kisfaludy-társaság. VIII. közlés a Kisfaludy-társaság népköltési gyűjteményéről. (Népdalok, mondák, regék stb.) Az újév beállta óta lassabban ugyan, mint a tavaly lefolyt megindító évben, de mégis koronként beesés és tartalmas közleményekkel járultak a hazafiak említett gyűjteményünkhöz, s mik, így összevéve, végre is megint szép esomót tesznek. Nem késhetik tehát tovább a titoknoki hivatal, ezekről is, valamint tett az eddigiekkel, a t. e. közönséget s az illető beküldő hazafiakat ezennel tudósítani, az utóbbiaknak szives hajlandóságukért a társaság részéről egyszersmind hazafiai köszönetet nyilvánítván. A közlemények a felvett folyó szám szerint sorozva, így következnek: 48) Máttra- és a gyva vidék népdalok, száma 24, közli Nagy Iván ur. 49) Gyurinka Antal ur Vácziól ismét 23 darabot küldött. 50) Döbrentei Gábor kir. tanácsos ur 71 székely népdallal kedveskedett. 51) Gödörházi Gödör József ur Szendről, Komárommegyéből küldött 13at. 52) Pengrácz Lajos ur hontmegyei ipolysági népdalokat gyűjtött, száma 43at. 53) Kelecsényi József ur ismét néhány egyvelget; rigmusokat: és kortesdalokat. 54) Simon Vince, praemonstrati tanító ur Szombathelyről 29et küldött, többnyire Ollát-tájiakat. Végre 55) Szabóky Adolf ur, kegyes rendi tag berenési (nyitramegyei) népdalokkal járult a gyűjteményhez, száma 50nel. 56) Ismét a magyar tudós társaságtól egy esomó, beküldve Majer István ur által „Muzsai népdalok“ czim alatt, 5—49ig. 57) gr. D. V. előbbi beesés küldeményét folytatolag összesen 116 népdallal szaporítá gyűjteményünket; 51-től 116-ig illető hangjegyekkel együtt. — A társaság ujra folytonos figyelmébe ajánlja e nemzeti vállalat ügyét a t. e. hazai közönségnek. Kelt a Kisfaludy-társaság június 5-eki üléséből 1845. Garay János s. k. segédtitoknok.

Iparegyesület (folyt).

Azonban érdekünkben van, nehogy e beküldések hosszabb időközökben történjenek. Csökken az ügyvitel iránti jó vélemény s evvel, az ügy iránti részvét is, ha a magát netalán régebben aláírt ügybarát még mindig és késő sokáig nem látja tagult tekintve; s mi magunk is

csak az ügy hátramaradásával nélkülözük ismeretét tagtársaink számának s részvételök öszvegeinek, mert csak a tudott járandóságok szerint tűzögetjük ki teendőinket, mik tehát annál sürűbb sorozattal vétetnének eszközésbe, minél gazdagabb költségvetést engednének az aláírások. Kérjük tehát ezennel tisztelt ivartóinkat, méltóztassanak az iverken, ohajtásunk szerint nagyobb számmal levő aláírásokat bejelenteni, az iverket pedig, habár iver maradtak volna is, minélelőbb beküldeni. A levéltári egészlet hozza magával, hogy a vissza-érkezés rendeltetésével kiadott irományok valahára vissza is jussanak; s a mi ennél főbb, érdekünkben áll, visszaadva látni iverket, hogy meggyőződjünk, mikint nem történt velök semmi, a mi lehetségesse tehetné, hogy velök fizetések gyűjtessenek ugyan, de nem a mi számunkra. Számosabban vannak megkeresett ivartóink közül, kik betudósíták, mikint a nevükre írott aláírási iverk kezökhez sem jutottak, s így ezek hollétét nem tudván, hozzájuk a fentemlített vissza-élés felelme természetesen csatlakozik. Sz e részbeni aggodalom kötelességünkke tevő, hogy a vissza-élés lehetőségének telhetőleg elejét vegyük. Elhatározók tehát, hogy azon iverket, mik a nálunk megnevezett ivartókhöz, ezeknek nyilatkozataik szerint, nem jutottak, megsemmisítsük s megsemmisítettnek kihirdessük, s mindenkint óvjunk, nehogy azokra magát aláírja, vagy az azokon tett aláírása következtében valamit fizessen. Ehhez képest itt következtetjük az ekkint megsemmisített iverk kijelölését, ivartóik neve és számai szerint: Boronkay Lajosé, Hontban, 3. sz. a.; Bezerédy Lászlóé, Veszprémben, 254. sz. a.; Joannovics Jánosé, Ráczevén, 52. sz. a.; Kazinczy Gáboré, Zemplénben, 84. sz. a.; Pajor Antalé, Czeglédén, 54. sz. a.; Pusztay Sándoré, Pozsonyban, 444. sz. a.; Szabadka városaié, 262, 263, 264, 265, 266, 292, 293 és 294. sz. a. Meg nem számozva eltévedtek; Abonyi Ferenczé, Ugocsában; Bernáth Zsigmondé, Ungban; Ludvig Jánosé, Szepesben; Szaploneczay Józsefé, Mármarosban; s Ujhelyi Gáboré, Turóczban. — Ha ki ezeknek nyomába akadna, hollétekről tudomással volna: méltóztassék ben-nünket értesíteni, s mi azonnal lépéseket teendünk azoknak bevonására iránt.

Ellenben a következő iverket mint még mindig érvényeseket és aláírhatókat jeleljük ki, a mennyiben azok megnevezett ivartóik által tartatnak vagy rendelkezésköl vannak körözésben:

a) helyben és számokkal ellátva; ezeknek t. e. ivartóik és számaik ezek: Appel József, 18; ifj. Bene Ferencz, 70; Breisach Hermán, 69; Cahen Miksa, 71; Coffin Károly, 103; Császár Ferencz, 33; Deák József, 21; Dömén Sándor, 452; Eiserle Antal, 72; Emmerling Károly, 104; b. Eötvös József, 93; Farkas János, 106; Fiáth Ferencz, 264; Fröhlich Sámuel, 75; Fuchs Keresztély, 38; Dr. Gall Lajos, 423.—b) Gömörly, 117; Hajnik Pál, 39; Heckenast, 152; Hegedüs Zsigmond, 174, és 445; Hild János, 101; Iszer Vilmos, 102; izraelita község, 418. b); Jacobsohn, 57; Jelenkor szerkesztősége, 112; Kappel Frigyes, 47; Khern Enoch, 159; Khern Izsák, 158; Klaszy Venczel, 155; Lackenbacher, 160; Láng Ignác, 236; Lukács Moricz, 28; Máhr Antal, 128; Martinelly, 118; Neuhofer János, 46; Niuny József, 426; Nyáry Pál, 151. b); Oesterreicher Dávid, 162; Patisz Károly, 232; Privorszky, 116; Rosty Albert, 92; Sartory János, 165; Schwartz Sámuel, 278; gr. Serényi László, 30; Stáhy, 147; Sváb Vilmos, 453; Székely Károly, 24; Szekrényessy Endre, 166; Szekrényessy József, 167; Szijj Sámuel, 130; Takácsy György, 26; Tasner Antal, 25 és 169; gr. Teleki László, 50; Valero Antal, 97; Warga Soma, 328; Walther Antal, 97; Wolfner Sándor, 56; gr. Zichy Henrik, 407; Zitterbarth Mátyás, 100; Zoffcsák József, 99; és Zsoldos Ignác, 252. (Folyt. köv.)

Lipthay Sándor vezetésével szerkesztő Illucz Oláh János.

C s ö d.

18,156. Debreczen városa tanácsának jelentése szerint Jurenek Miklós helybeli kereskedő hitelezői esdőlületnek határnappa folyó évi szeptember 1-jére tüzetven ki, és tömeggondnokká Horváth József polgár, per-ügyelővé pedig Dalmy Károly hites ügyvéd nevezetvén; ugyanez kihirdtetetik. Kelt május 13-dikán 1845.

Juh eladás.

Méltóságos tolnai Fesztetics Antal ur Somogy vármegyében helyheztesett Böhönye mezővárosában és Veszprémvármegyében kebeleztet déghi pusztáján ismeretes törzsök juhnyájából számos kosok és 2000 darab tenyésztésre alkalmas anya-birkák eladandók. Venni szándékozók a helyszínen láthatják, vagy levél által is Fehérváron és Lepsényen általi postán déghi tisztségtől tudomást szerezhethetnek. (2—3)

Státuspapírosok árkelete.

Bécs június 5-én.	
5 petes státuskötelezvény ft. p. p.	113 ² / ₁₆
4 „ „ „ „ „ „	102 ¹ / ₂
3 „ „ „ „ „ „	78 ¹ / ₄
2 ¹ / ₂ „ „ „ „ „ „	64
1834-diki státuskölesön (500 ft p. p.)	788 ³ / ₄
1839 „ „ „ „ „ „	(250 ft p. p.) 325
Lotteria húzások.	
Kassán, június 4-én: 50. 48. 86. 56. 46.	
Bécsben, „ 4-én: 49. 36. 21. 63. 5.	
Dunavizállás.	
június 9-én: 14' 6" 0" az 0 felett.	

Gabonaár váltó garasokban.

			Tiszta-buza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica
Pest	jun. 6.	(pesti m.)	130—148	100—110	—90	66—75	60—66	80—88
Pozsony	máj. 3.	(pozs. m.)	94—110	—	70—82	52—56	47—50	—70
Mosony	jun. 1.	„	90—120	64—70	66—80	47—55	42—50	62—67
Miskolcz	„ 4.	„	80—85	65—68	62—64	42—44	39—40	44—45
Nagyszombat	máj. 3.	„	106—118	—	90—95	62—65	44—48	—
Szeged	„ 28.	„	—80	—65	—50	—40	—42	—51
Ujvidék	„ 24.	„	—67	—50	—	—40	—31	—53
Debreczen	„ 20.	„	—70	—55	—42	—35	—35	—47
Veszprém	„ 30.	„	73—82	62—67	56—60	—41	—40	55—57
Bécs	„ 31.	(auszt. m.)	140—153	—	—	—72	68—78	—

Részvények árkelete.

június 5-én.	
Pesti közép. vasút részv (500 ft p. p.)	106 ⁷ / ₈
Nagyszombati „ „ (100 ft p. p.)	—
Soproni „ „ „ „	116 ³ / ₄
Pesti lánchíd részvény (100 ft p. p.)	132—
Eszterházy sorsjegy (40 ft p. p.)	58 ³ / ₄
Bécsi bankrészvény	1648 ³ / ₄
Dunagőzhajó (500 ft p. p.)	670—
Bécs-gloggnitzi vaspálya	143 ³ / ₄
Budweis-Linz-gmundi „ (200 ft p. p.)	193 ³ / ₄
Északi „	187 ³ / ₄
Majlandi „	124—